

ISSN 2521-1919 (Online)
ISSN 2415-7988 (Print)
DOI: 10.36550

Міністерство освіти і науки України
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

Ministry of Education and Science of Ukraine
Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko
State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
СЕРІЯ:
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
ВИПУСК 194(2021)
ACADEMIC NOTES
SERIES:
PEDAGOGICAL SCIENCES
EDITION 194 (2021)

Кропивницький-2021
Kropyvnytskyi-2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ACADEMIC NOTES

**Серія:
Педагогічні науки**

**Series:
Pedagogical Sciences**

**Випуск 194 (2021)
Edition 194 (2021)**

**Кропивницький – 2021
Kropyvnytskyi – 2021**

УДК 378
ББК 81.2(3)
Н 34
DOI випуску: 10.36550/2415-7988-2021-1-194

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 194.
Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 265 с.

ISBN 978–7406–57–8
ISSN 2415–7988 (Print)
ISSN 2521–1919 (Online)
ICV 2018 = 77.92

Рецензенти: **Олексюк О. М.**, доктор педагогічних наук, професор.
Кучай О. В., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» включено до Переліку наукових фахових видань України **категорії «Б»** (галузь знань: Освіта/Педагогіка), згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах Index Copernicus, Google Scholar, Academic Journals, Research Bible, WorldCat, публікаціям присвоюється ідентифікатор цифрового об'єкта DOI.

Редколегія:

Науковий редактор:

Черкасов В. Ф. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Заступник наукового редактора:

Савченко Н. С. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Відповідальний секретар:

Кулікова С. В. – кандидат педагогічних наук, ст. викладач Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Редакційна колегія:

Галета Я. В. – доктор педагогічних наук, доцент Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Давидович Н. – професор, університетський центр Самарія, Аріель, Ізраїль

Єжова О. В. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Жатан Є. – професор Гданського університету, Польща

Калініченко Н. А. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Клім-Клімашевська А. – доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Сєдльцах, Республіка Польща

Костікова І. І. – доктор педагогічних наук, професор Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди

Радул В. В. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Радул О. С. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Остенда О. – професор технологічного університету, Катовіца, Польща

Растрігіна А. М. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Рябовол Л. Т. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Савченко Л. О. – доктор педагогічних наук, професор Криворізького державного педагогічного університету

Садовий М. І. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Шандрук С. І. – доктор педагогічних наук, професор Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

*Друкується за рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
(протокол № 10 від 26.04.2021 року)*

Статті подано в авторській редакції

© Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка, 2021

ГОНЧАРУК Валентина Анатоліївна, **ПОДЛЕВСЬКА** Неля Володимирівна, **ЖИВОЛУП** Вікторія Іванівна
ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ89

ДОВЖУК Вікторія Валентинівна
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ
ФАРМАЦІЇ ЗАСОБАМИ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН94

ДОЛГОПОЛ Олена Олександрівна, **КІР'ЯНОВА** Олена Василівна
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ Й ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ101

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович, **ВЄХТЄВ** Валерій Валерійович
БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА МЕДИКО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОКОНТРОЛЮ ШКОЛЯРІВ І
СТУДЕНТІВ ЗА ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ У ПРОЦЕСІ ТРЕНУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ106

ЗАВІТРЕНКО Долорес Жораївна, **ЖИГОРА** Ірина Валеріївна
ВЗАЄМОДІЯ ФАХІВЦІВ ІЗ БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В
УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ116

ІВАНОВА Ірина Борисівна, **ПОХІЛЬКО** Олена Вікторівна
МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО СВІТОВОГО ОСВІТНЬОГО
ПРОСТОРУ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ АЗІЇ121

КАПІТАН Тетяна Анатоліївна
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ126

КІЯНОВСЬКА Наталія Михайлівна, **РАШЕВСЬКА** Наталя Василівна, **ХАРДЖАН** Наталя Анатоліївна
АНАЛІЗ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ ЗАВКЛАДІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ129

КОСТЕНКО Лариса Давидівна
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ТА ВІТЧИЗНЯНОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ
ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ134

КРАВЦОВА Тетяна Олександрівна
РОЗВИТОК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ139

КРАСНОЩОК Інна Петрівна
ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАВДАННЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
КУРАТОРА СТУДЕНТСЬКОЇ ГРУПИ144

ЛОПАТЮК Олена Володимирівна
СПОРТИВНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ
ПІЛОТІВ150

МАРТІН Аліна Миколаївна
ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВІД ТРАДИЦІЙ ДО СУЧАСНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ154

МЕХЕДА Аліна Миколаївна
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В РАМКАХ РЕФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ.158

HONCHARUK Valentyna Anatoliivna, PODLEVSKA Nelia Volodymyrivna, ZHYVOLUP Victoriya Ivanivna PROFESSIONAL COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE SYSTEM OF SPECIALIZED TRAINING OF FUTURE PHILOLOGISTS.....	89
DOVZHUK Victoria Valentinovna METHODS OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE MASTERS OF PHARMACY BY MEANS OF INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN CONDITIONS OF CONDITIONS.....	94
DOLGOPOL Olena Oleksandrivna, KIRYANOVA Olena Vasylivna INNOVATIVE METHODS AND TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION OF UKRAINE: MODERN ASPECT.....	101
YEROMENKO Eduard Anatoliyovych, VEKHTEV Valeriy Valerievich COMBAT HORTING AND MEDICAL AND PHYSIOLOGICAL FACTORS OF SELF-CONTROL OF SCHOOLCHILDREN AND STUDENTS ON EXERCISE DURING THE TRAINING PROCESS.....	106
ZAVITRENKO Dolores Zhoraivna, ZHYHORA Iryna Valeriivna INTERACTION OF PROFESSIONALS WITH PARENTS OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE LEARNING.....	116
IVANOVA Iryna Borysivna, POKHILKO Olena Viktorivna MODERNIZATION OF HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF INTEGRATION INTO THE WORLD EDUCATIONAL SPACE: THE EXPERIENCE OF UKRAINE AND CENTRAL ASIA.....	121
KAPITAN Tetiana Anatoliivna USE OF INNOVATIVE FORMS OF INSTRUCTION IN ENGLISH LESSONS.....	126
KILANOVSKA Nataliia Mykhailivna, RASHEVSKA Natalia Vasylivna, KHARADZJAN Natalia Anatoliivna ANALYSIS OF TEACHING METHODS WITH THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE STUDY OF HIGHER MATHEMATICS BY TECHNICAL STUDENTS.....	129
KOSTENKO Larysa Davydivna COMPARATIVE ANALYSIS OF FOREIGN AND DOMESTIC EXPERIENCE OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION DEVELOPMENT.....	134
KRAVTSOVA Tetiana Oleksandrivna FUTURE MASTERS' PROFESSIONALISM DEVELOPMENT IN THE PROCESS OF PRACTICAL TRAINING IN THE INSTITUTIONS OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATION.....	139
KRASNOSHCHOK Inna Petrivna THE FORMATION OF LEADERSHIP QUALITIES OF THE STUDENTS AS A TASK OF EDUCATIONAL ACTIVITY OF THE STUDENT GROUP CURATOR.....	144
LOPATYUK Olena Volodymyrivna SPORTS TOURISM AS A MEANS OF FORMING THE PROFESSIONAL RELIABILITY OF FUTURE PILOTS.....	150
MARTIN Alina Nikolaevna DESIGNING OF THE EDUCATIONAL PROCESS: FROM TRADITIONS TO MODERN TRANSFORMATIONS.....	154
MEKHEDA Alina Nikolaevna INNOVATIVE METHODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS OF NON-LANGUAGE SPECIALTIES WITHIN THE FRAMEWORK OF REFORMATION PROCESSES IN HIGHER EDUCATION OF UKRAINE.....	158
NIKOLENKO Liudmyla Mykolaivna, ILCHENKO Larysa Anatoliivna INDEPENDENT WORK ON DISTANCE FORM OF LEARNING: RESULTS OF STUDENT SURVEY.....	162

7. Dubaseniuk, O. A. (2011). *Uprovadzhennia osvitykh innovatsii v systemi vyshchoi osvity. Innovatsii u vyshchii osviti : problemy, dosvid, perspektvy*.

[Introduction of educational innovations in the system of higher education. Innovations in higher education: problem, experience, perspective]. Zhytomyr.

8. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu»*. [Law of Ukraine «On Education»].

9. Lytvynov, A. S. (2018). *Pedahohichniy provaidynh innovatsii v osviti*. [Pedagogical provaidynh innovation in education].

10. Saukha, P. Yu. (2011). *Innovatsii u vyshchii osviti: problemy, dosvid, perspektvy*. [Innovations in higher education: problems, experience, perspective]. Zhytomyr.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДОВГОПОЛ Олена Олександрівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Наукові інтереси: теорія й методика навчання, комунікативна компетенція, інноваційні методи навчання.

КІР'ЯНОВА Олена Василівна – старший викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Наукові інтереси: теорія й методика навчання, комунікативна компетенція, інноваційні методи навчання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DOLGOPOL Olena Oleksandrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer in Language Training, Pedagogy and Psychology O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Circle of scientific interests: the theory and methods of teaching, innovative teaching methods, communicative competence.

KIRYANOVA Olena Vasylivna – Senior Lecturer in Language Training, Pedagogy and Psychology O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Circle of scientific interests: the theory and methods of teaching, innovative teaching methods, communicative competence.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2021 р.

УДК 37.015.31:614:796.817–057.87(043.3)

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-106-115

СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович –

кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету державної фіскальної служби України, заслужений тренер України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8162-7539>

e-mail: world.horting@gmail.com

ВЄХТЕВ Валерій Валерійович –

президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу України, віце-президент і голова дисциплінарної колегії Національної федерації бойового хортингу України

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3597-8829>

e-mail: horting.bexteb@gmail.com

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА МЕДИКО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОКОНТРОЛЮ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ ЗА ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ У ПРОЦЕСІ ТРЕНУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Знання будови тіла людини, закономірностей функціонування окремих його тканин, органів і систем, особливостей перебігу фізіологічних процесів життєдіяльності необхідні викладачу фізичного виховання закладу вищої освіти, тренеру, спортсмену, усім, хто займається бойовим хортингом, оздоровчою фізкультурою для того, щоб якнайповніше оптимізувати процес фізичного вдосконалення з урахуванням завдань тренування й індивідуальних особливостей тих, хто займається фізичними вправами [1–

7; 14–18].

Самоконтроль спортсмена бойового хортингу – це регулярне використання ряду простих прийомів для самостійного спостереження за змінами стану здоров'я і фізичного розвитку під впливом занять бойовим хортингом. Завдяки самоспостереженню спортсмен має можливість самостійно контролювати тренувальний процес. Крім того, самоконтроль має велике виховне і педагогічне значення, залучає спортсмена до спортивного спостереження і оцінки свого стану здоров'я, до аналізу використаної

методики тренування.

Самоконтроль служить важливим додатком до лікарського контролю, але не може його замінити. Дані самоконтролю можуть надати велику допомогу викладачу і тренеру в регулюванні тренувального навантаження, а лікарю – в правильній оцінці виявлених змін в стані здоров'я спортсмена і його фізичному розвитку. Викладач, тренер і лікар повинні пояснити спортсмену значення регулярного самоконтролю для зміцнення здоров'я, правильної побудови навчально-тренувального процесу і підвищення спортивних результатів, рекомендувати користуватися певними методами спостережень, пояснити, як повинні змінюватися ті чи інші показники самоспостереження (наприклад: сон, пульс, вага) при правильній побудові тренувань і у випадках порушення режиму [13].

Викладач і тренер разом з лікарем повинні добиватися, щоби спортсмени правильно розуміли зміни різних функцій організму під впливом фізичних навантажень. Необхідно попередити спортсменів від поспішних висновків при появі відхилень у показниках самоспостереження, оскільки за неправильними висновками можуть слідувати неправильна побудова тренувань, а також можливе самонавіювання якого-небудь захворювання, якого у спортсмена фактично немає. Важливо пояснити спортсменам, що при відхиленнях у показниках, виявлених при самоконтролі, необхідно порадитись із лікарем і викладачем або тренером, перш ніж приймати рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи навчально-тренувальної діяльності спортсменів, виховання фізичної культури та основ здоров'я школярів і студентів знайшли висвітлення у працях Б. Ананьєва, Ш. Амонашвілі, В. Асєєва, Л. Божович, Л. Виготського, М. Зубалія, І. Зязюна, Є. Ільїна, Г. Костюка, В. Корнєєва, А. Маркової, В. Оржеховської, К. Платонова, А. Пуні, С. Рубінштейна, П. Рудика, Б. Теплової, Т. Федорченко та інших. В їхніх працях розглядаються загальні закономірності розвитку особистості під впливом середовища й виховання, особистісно орієнтований методологічний підхід, філософські положення про суспільну природу діяльності людини та активну роль особистості в процесі її розвитку; психологічні й педагогічні положення про розвиток особистості, ідеї діалектичної єдності розвитку особистості в результаті залучення до різноманітних видів діяльності.

У розробці проблеми самоконтролю за

фізичним навантаженням у процесі тренувальних занять школярів і студентів значну роль відіграли роботи І. Беха, В. Вехтева, З. Діхтяренко, Н. Довгань, С. Жеваги, М. Зубалія, В. Івашковського, О. Остапенка, М. Тимчика та ін. Але у науково-методичній літературі рекомендації фахівців щодо виховання фізичної культури та основ здоров'я молоді (М. Брихцин, П. Рудик, В. Селиванов) стосуються суто спортивної діяльності, і, як правило, не враховують вікові аспекти та не містять у собі цілісної методики самоконтролю в процесі тренування, виховання фізичної культури та основ здоров'я в учнівській та студентській молоді у закладах освіти [8; 12].

Проблему активізації навчально-виховного процесу з фізичної культури та фізкультурно-спортивної діяльності досліджували О. Артюшенко, А. Артюшенко, Б. Ашмарін, В. Бауер, В. Белорусова, І. Боян, Б. Ведмеденко, Г. Власюк, А. Внуков, К. Волков, З. Джумаєв, А. Дубогай, П. Дуркін, Є. Ільїн, І. Келишев, М. Козленко, М. Кутепов, Г. Мейксон, В. Новосельський, О. Остапенко, О. Петров, Ж. Петрович, С. Сичов та інші. Вони вказують на шляхи активізації занять з фізичної культури та фізичного виховання за умови формування навчальної мотивації, мобілізації та інтересу школярів і студентів на основі задоволення потреб дітей та молоді у русі, грі, змаганнях, пізнавальній активності, вдосконаленні праці педагога з фізичної культури і фізичного виховання, його взаємодії з окремими учнями і студентами.

Мета статті полягає у визначенні та науковому обґрунтуванні чинників самоконтролю школярів та студентів у процесі тренувальної діяльності з бойового хортингу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі занять фізичними вправами бойового хортингу необхідно постійно проводити облік виконаних тренувальних навантажень і контроль за станом організму. Результати самоконтролю записують у спеціальний щоденник, який зобов'язаний вести кожний спортсмен [9]. Лікар і викладач, тренер, дивлячись у цей щоденник, можуть побачити залежність змін у стані здоров'я спортсмена від характеру тренувань.

Усі показники, які доцільно фіксувати в щоденнику, можна розподілити на дві групи: об'єктивні і суб'єктивні. До першої групи відноситься ті, які мають кількісний вираз у конкретних одиницях виміру (км, хв, кількість повторень, ЧСС тощо). До другої групи належать показники, котрі мають якісний вираз на підставі суб'єктивних відчуттів

спортсменів. Суб'єктивні показники можуть бути настільки ж об'єктивними як і всілякі інші для тих, хто вміє їх розуміти і розшифровувати.

Самопочуття складається: з відчуття бадьорості, підвищеної працездатності або навпаки кволості, відчуття болю з тої чи іншої локалізації. Самопочуття може бути: добре, задовільне та погане. При появі яких-небудь незвичайних відчуттів відмічають їх характер, вказують, після чого вони виникли (наприклад: м'язовий біль після занять). Інколи болі в м'язах виникають при тренуванні після великої перерви або швидкому збільшенні навантажень на певну групу м'язів.

Коли спортсмен втомлений і відбувся процес перетренування, можуть виникати різкі головні болі, головокружіння. В такому випадку спортсмен бойового хортингу має звернутися до лікаря і цей факт також повинен обов'язково бути відмічений у щоденнику самоконтролю. При самоконтролю відмічається, чи залежить втома від проведених занять, чи від інших причин, як скоро вона проявляється, її продовження проходить під впливом якихось факторів.

Слід зазначити, що спортсмен бойового хортингу має відмічати ступінь втоми після занять – наприклад – «не втомився», «трішки втомився», «перевтомився», а на наступний день після тренування зазначає – «втоми немає», «почуває себе добре», «лишилось відчуття втоми», «повністю не відпочив», «почуваю себе втомленим».

Важливо також відмічати настрій: нормальний, стійкий, бажання бути наодинці, стан сильного збудження.

Сон забезпечує відпочинок і відновлення сил. Під час сну спортсмен бойового хортингу відновлює розтрачену енергію, працездатність усього організму і, в першу чергу, нервову систему. Добрий сон, який дає вранці почуття бадьорості, наступає досить швидко, як тільки спортсмен ляже спати [10]. Поганий сон відрізняється тривалим періодом засипання, частими пробудженнями вночі, відчуттями в'ялості і розбитості вранці. Безсоння – ознака перенавантаження або відхилень у стані здоров'я (часто переривається, супроводжується тяжкими снами – сновидіннями), після такого сну у спортсмена не відновлюється працездатність. Спортсмен має реєструвати кількість годин сну (здається, що сон повинен бути не менше 7–8 год, а при великих фізичних навантаженнях – 9–10 год) і його якість, а при порушеннях сну їх прояви: погане засипання, часте або раннє пробудження, сновидіння, безсоння.

Апетит відмічається як нормальний,

знижений і підвищений. Обмін речовин посилюється завдяки фізичному навантаженню і значним енергетичним витратам. Здорова людина завжди має добрий апетит. Якщо спостерігається порушення апетиту, встановлюють, чи є інші ознаки порушення травлення. Його погіршення або відсутність часто указує на втомлення або стан хвороби.

Працездатність залежить від загального стану організму. Спортсмен бойового хортингу має навчитись критично аналізувати її суб'єктивну оцінку. Відомо, що самопочуття не завжди відображає дійсний фізичний стан організму [11]. При емоційному збудженні воно може бути досить хорошим, навіть якщо в організмі вже є негативні зміни. І навпаки, пригнічений настрій може бути причиною поганої працездатності, незважаючи на добрий стан здоров'я. Порівняння суб'єктивної оцінки працездатності з реально вимірюваними її показниками допоможе спортсмену зробити вірний висновок про свій стан. Бажання займатися бойовим хортингом – важливий показник. Бажання виконувати фізичні вправи, тренування властиве здоровій людині, відсутність його – є сигналом про перевтому. В щоденнику самоконтролю відмічають відношення до тренування: із задоволенням, байдуже, немає бажання тренуватися.

При аналізі суб'єктивних ознак потрібна достатня обережність і вміння підійти до цих оцінок практично. Відомо, що самопочуття не завжди правильно відображає дійсний фізичний стан, обов'язково являється важливим показником. При емоційному збудженні самопочуття може бути взагалі хорошим, навіть у тих випадках, коли вже є негативні зміни в організмі. З іншої сторони самопочуття може бути поганим у зв'язку з негативним настроєм, не дивлячись на хороший стан здоров'я.

Причиною цього може бути ряд обставин: вчасно не вдалося виконати фізичні навантаження, низькі спортивні результати тощо.

Оцінка перелічених ознак самоконтролю має проводитися за рахунок того, що поява кожної з них може мати свої причини того чи іншого відхилення в стані здоров'я, і це зовсім не зв'язано з фізичними вправами. Наприклад, погане самопочуття, втома, головний біль, не найкращий настрій – всі ці ознаки можуть бути наслідками минулого або симптомами можливого захворювання нервової системи. Дані симптоми можливі через появу фізичного або нервового перенапруження. Чим би не називалися ті чи інші несприятливі ознаки, реєстрація їх в щоденнику

самоконтролю має велике значення для своєчасного їх виявлення.

Із об'єктивних ознак при самоконтролю реєструються: частота пульсу, вага, потовиділення, дані спірометрії.

Пульс є надійним критерієм якості процесів відновлення під час тренування або безпосередньо після нього. Пульс визначають вранці в двох положеннях: лежачи на спині, а потім у положенні стоячи – ортостатична проба. При постійних заняттях бойовим хортингом після одного й того ж навантаження відновлення пульсу прискорюється, і це свідчить про підвищення тренуваності організму. Необхідно, щоб спортсмен періодично підраховував пульс після спортивних навантажень. Скажімо, він дорівнює 50 уд/хв. Відразу ж після закінчення тренування потрібно підрахувати пульс за 10 с і помножити на 6.

Можливо, він дорівнюватиме 160 уд/хв. Тепер потрібно підрахувати пульс з 51-ї с по 60-у с, в кінці 3,5 і 10 хв.

Визначають різницю між вихідним (до тренування) і кінцевим (відразу після тренування) показниками пульсу [4]. В нашому прикладі вона становить: $160 - 50 = 110$ уд/хв. Визначають, який процент відновлення ЧСС на 1, 3, 5 і 10 хв був у спортсмена по відношенню до вказаної різниці (110 уд/хв). Коли за першу хвилину (з 51 по 60 с) пульс зменшився на 20 %, за 3 хв – на 35 %, за 5 – на 50 %, і за 10 хв – на 70–75 %, значить реакція на навантаження добра (позитивний приріст тренувального ефекту). Коли ж зниження пульсу протікає повільніше, значить спортсмен занадто стомлений і якість процесів відновлення у нього незадовільна. Необхідно значно знизити навантаження. Якщо відновлення протікає значно швидше – навантаження дуже легке і не буде сприяти розвитку тренуваності. У хорошого тренуваного спортсмена навіть після великих навантажень частота пульсу не перевищує 180–200 уд/хв. Спортсмени повинні звертати увагу на ритм пульсу: удари мають наступати через однакові проміжки часу.

Маса тіла є одним із простих і дуже важливих показників самоконтролю і її контроль достатньо проводити 1–2 рази в тиждень. Яка ж маса тіла рахується оптимальною? Ми радимо визначати її за методом П. Брока: ідеальна маса (кг) дорівнює росту (см) мінус 100. Водночас, у даній формулі недостатньо враховується зріст людини. Більш об'єктивним і цілком доступним кожній людині є масо-ростовий індекс Кетле, який знаходять поділом маси тіла в грамах на величину зросту в сантиметрах. Нормою для жінок рахується

величина в межах від 325 до 375, а для чоловіків – від 350 до 4000 грамів на сантиметр. Наприклад, жінка зростом 160 см має масу тіла 62500 грамів. Розділивши масу (62500 г) на зріст (160 см) отримуємо число 390 г/см. Це означає, що у неї надмірна маса тіла (ідеальна = 325–375 г/см) і їй необхідно знизити калорійність харчування, збільшити рухову активність. Коли величина індексу нижча оптимальної, у людини недостатня маса тіла. Потрібно порадитись з лікарем, бо виснаження є настільки ж шкідливим, як і надмірна повнота.

Звичайно, у початківців бойового хортингу в перші тижні тренувань маса тіла поступово знижується за рахунок втрати надлишків води і жиру [2]. Потім вона знову дещо збільшується, оскільки під впливом фізичних вправ збільшується м'язова маса. В подальшому, якщо не використовуються спеціальна дієта і не виконуються тривалі безперервні навантаження (біля години і більше), маса тіла стабілізується. Якщо у спортсмена була нормальна стабільна маса тіла і вона почала зменшуватися від заняття до заняття, то, ймовірно, він у процесі занять виконує надмірні фізичні навантаження і не встигає після цього відновлюватися.

Зважуватись краще вранці натще (після випорожнення сечового міхура і кишечника). Якщо практично це не завжди можливо, то потрібно зважуватись в один і той же час дня на одних і тих же вагах без одягу.

Потрібно також рекомендувати спортсменам бойового хортингу періодично проводити зважування до і після тренувань та змагань. Втрата маси при великих фізичних навантаженнях взагалі не перевищує 2–3 % маси спортсмена, хоча ці показники можуть бути і більше. На величину зниження маси впливає: об'єм та інтенсивність навантаження, рівень тренуваності спортсмена, температура і вологість повітря, а також одяг, в котрому проводиться заняття. Різне зниження маси після занять у період досягнутої спортивної форми при нерозмінності всіх інших умов повинно бути зафіксовано в щоденнику і обговорено разом з тренером і лікарем.

Потовиділення служить показником рівня тренуваності. В щоденнику самоконтролю потовиділення відмічають: надмірне, велике, середнє, знижене. З ростом рівня тренуваності по мірі звільнення організму від залишків води воно зменшується. Підсилення її в період досягнутого високого рівня тренування (якщо не змінюється температура і вологість повітря) часто являється одним із ознак не благополуччя в стані вегетативної нервової системи, і це може бути зв'язано зі станом

перетренованості. Кількість виділеного поту залежить від індивідуальних особливостей стану організму.

Для спортсменок жіночої статі, які систематично займаються бойовим хортингом, гінекологічний самоконтроль являється обов'язковою частиною самоконтролю. Із місяця в місяць спортсменка має реєструвати основні показники, характерні протікання менструального циклу (періодичність, кількість днів, захворювання або якісь інші відхилення) [3]. Дані гінекологічного самоконтролю допомагають при вирішенні правильного режиму занять жінками в період менструального циклу.

Викладач фізичного виховання закладу вищої освіти і тренер з бойового хортингу повинні, як мінімум, один раз перевіряти щоденник самоконтролю спортсмена. Лікар обов'язково знайомиться з ним при повторних обстеженнях спортсмена протягом 1–2 тижнів.

Інтенсивність навантаження – це кількість виконаної роботи за одиницю часу. Вона характеризує силу впливу конкретної вправи бойового хортингу на організм.

Обсяг навантаження визначається тривалістю роботи та загальною кількістю вправ, виконаних на занятті, наприклад, у силовому тренуванні обсяг навантажень визначається кількістю повторень та загальною масою піднятого вантажу; в сутичках бойового хортингу – часом рухової активності.

Досягнути ефективності при вдосконаленні фізичних якостей можна лише за умови чіткого дозування навантаження. Тобто, у кожному конкретному випадку необхідно забезпечити такий його обсяг і інтенсивність, які дадуть найкращий приріст рівня фізичної якості, що розвивається. Таке навантаження називають впливовим.

Інтенсивність можна регулювати, змінюючи: швидкість пересування; величину прискорення; координаційну складність вправ; темп виконання вправ, кількість їх повторень за одиницю часу; величину напруження, у відсотках від особистого рекорду в конкретній вправі; амплітуду рухів (чим вона більша, тим більша інтенсивність навантаження); опір навколишнього середовища (рельєф місцевості, вітер, течія води тощо); величину додаткового обтяження; психічну напруженість під час виконання вправи.

Якщо інтенсивність знаходиться на нижній межі впливової зони, то відповідні фізичні якості розвиваються повільно, але досягають високого рівня міцності. Впливи високої інтенсивності дають відносно

швидкий приріст рухових якостей, але досягнуті адаптації не такі стабільні.

Між інтенсивністю й обсягом навантаження існує зворотно-пропорційний зв'язок.

Чим вища сила впливу на організм високоінтенсивної вправи, тим скоріше людина втомиться і змушена буде припинити її виконання. Тому ніколи не вдається поєднати максимальне або близьке до нього за інтенсивністю зусилля, з великим обсягом роботи.

Тренер з бойового хортингу має також враховувати, що фізичне навантаження з відповідною інтенсивністю стає дійовим лише тоді, коли воно має необхідний обсяг.

Для встановлення оптимального співвідношення інтенсивності та обсягу тренувального навантаження необхідно керуватися метою, з якою виконується та чи інша вправа, а також враховувати вікові і статеві особливості та рівень фізичної підготовленості тих, кому вона пропонується. Так, наприклад, при застосуванні бігу з метою вдосконалення загальної витривалості у школярів і студентів, які займаються бойовим хортингом, інтенсивність може бути визначена за ЧСС (120–140 уд/хв), що характеризує нижню межу впливової зони інтенсивності, а тривалість буде зумовлена індивідуальними можливостями.

Після виконання фізичних вправ в організмі спортсмена розгортаються різні реакції відновлення. При цьому швидкість відновлення працездатності на різних етапах після дії навантаження не однакова. Спочатку відновлення протікає швидко, потім уповільнюється, а далі затягується і протікає хвилювато. Поряд з цим існує й інша закономірність: різні функції мають власні динаміки відновлення (гетерохронність відновних процесів). У спортсменів-початківців може спостерігатися велика неузгодженість відновлення окремих функцій.

Тривалість відновлення залежить від величини та характеру навантаження. При цьому відновлення втрачених на забезпечення роботи енергетичних ресурсів відбувається не до вихідного рівня, а з деяким надлишком (суперкомпенсація) [5]. Явище суперкомпенсації виникає тоді, коли тренувальні впливи відповідають потенційним можливостям організму. Внаслідок суперкомпенсації зростає тренуваність. Якщо тренувальні впливи систематично перевищують потенційні можливості організму, то витрачені енергоресурси не встигають поновлюватись, і настає виснаженість організму. Як наслідок, тренуваність значно знижується і нарешті,

якщо тренувальні впливи значно нижчі за потенційні можливості, то зростання тренуваності у спортсмена не спостерігається.

Одержати необхідні тренувальні впливи і сприяти вирішенню конкретних педагогічних завдань дозволяє також визначення правильної тривалості та характеру відпочинку між повтореннями вправ у занятті. Встановлено, що відновлення енергоресурсів протікає хвилеподібно за типом згасаючої кривої.

Відповідно до динаміки відновлення після навантаження за тривалістю розрізняють такі різновиди інтервалів відпочинку за тривалістю: «жорсткий» (I), відносно повний (II), екстремальний (III), повний (IV).

Динаміка працездатності та ЧСС під час виконання навантаження та в період відпочинку розглядається за такими ознаками: навантаження; динаміка працездатності; динаміка ЧСС; фаза неповного відновлення; фаза відносно повного відновлення; фаза суперкомпенсації; фаза незначного зниження працездатності і хвилеподібного повернення її до вихідного рівня.

Жорсткий інтервал відпочинку передбачає наступне навантаження через 45–90 – 60–120 с, що відповідає фазі недовідновлення оперативної працездатності. Якщо тренувальне завдання викликало частоту пульсу 180–200 уд/хв, то наступне буде здійснюватися на пульсі 140–120 уд/хв. Такий інтервал відпочинку застосовується при розвитку різних видів витривалості.

Відносно повний інтервал відпочинку передбачає наступне навантаження після першого повернення працездатності до вихідного рівня (ЧСС – 110–120 уд/хв). Його тривалість становить від 60–120 с до 90–180 с. Тренувальний ефект такого поєднання навантажень і відпочинку проявляється в суперкомпенсації як наслідку кумулятивного впливу виконання серії вправ із 4–6 повторень. Це застосовується переважно для вдосконалення швидкісної і силовій витривалості.

Екстремальний інтервал відпочинку передбачає наступне навантаження на фазі суперкомпенсації (ЧСС – 110–90 уд/хв). Його тривалість від 2–3 до 6–8 хв (відчуття суб'єктивної готовності до наступного виконання вправи). Для досягнення стану суперкомпенсації завдання виконують серіями. В одній серії роблять 3–4 повторення вправ. Кількість серій залежить від рівня тренуваності спортсмена. Між серіями інтервал відпочинку – повний. Застосовують експериментальні інтервали відпочинку при вдосконаленні силових, швидкісних, швидкісно-силових і координаційних

можливостей спортсменів.

Повний інтервал відпочинку передбачає хвилеподібне повернення працездатності до вихідного рівня. Залежно від характеру і величини втоми його тривалість складає від 6–8 до 20 хв. Це застосовується в оздоровчих тренуваннях з бойового хортингу, що не передбачають великого зростання тренуваності.

За характером відпочинок розрізняють:

пасивний відпочинок, який передбачає відносний спокій, відсутність рухової активності в перервах між виконанням вправ;

активний відпочинок, який передбачає виконання між тренувальними завданнями тих же вправ з помірною інтенсивністю, або інших вправ та рухових дій іншими частинами тіла, близькими за формою до тренувальної вправи;

комбінований відпочинок передбачає поєднання в одній паузі активну і пасивну його організацію. При застосуванні активного або комбінованого відпочинку ефект відновлення працездатності збільшується, коли тренувальні вправи виконуються відразу ж після виконання вправ, які стимулюють відновлення. Пасивний і комбінований види відпочинку більш ефективні при значній втомі.

Якщо відпочинок триває 2–4 хв, то ефективнішим є активний. При тривалих паузах більш ефективним є пасивний і комбінований відпочинок. Оптимальною формулою організації комбінованого відпочинку є така: 25 % – активного; 50 % – пасивного; 25 % – активного. Рухові дії в заключній частині комбінованого відпочинку повинні бути подібними до тренувальних вправ за формою і змістом.

Диференційоване фізичне виховання та особливості фізичного виховання школярів і студентів, які мають відхилення у стані здоров'я

Поняття «диференційований підхід» (диференціація – від лат. *differentia* різниця – означає поділ, розчленування цілого на якісно відмінні частини) у тренувальній практиці бойового хортингу вживається часто.

Диференційоване фізичне виховання – це, така методика фізичного виховання, в якій мають враховуватися не тільки загально-вікові, а й індивідуальні особливості школярів і студентів в межах групи учнів, схожих за морфологічними показниками.

Диференціація фізичного виховання передбачає пристосування навчального матеріалу програми з бойового хортингу до індивідуальних можливостей школярів і студентів за рахунок диференціації методів, засобів, інтенсивності фізичного

навантаження стосовно груп, що складаються із приблизно однакового контингенту групи.

Індивідуальні відмінності школярів і студентів зумовлені наступними чинниками:

біологічними (вік, стать, генетично зумовлені особливості тощо);

соціальними (сім'я, оточення, заклад вищої освіти);

психологічними (сприйняття, мислення, характер здібності тощо);

особливостями фізичного розвитку.

Все це зумовлює індивідуальний підхід до фізичного виховання того чи іншого школяра або студента, який передбачав би необхідність застосування таких методик дозування фізичних навантажень, які б відповідали фактичному стану фізичного розвитку організму.

Внаслідок невідповідності застосування засобів і методів фізичного виховання до фізичного стану школярів і студентів вправи можуть оцінюватись як важкі для одних, і легкі для інших, і як наслідок, в даному випадку зменшується можливість тренувального впливу занять бойовим хортингом. Але аудиторній формі занять властиві труднощі в реалізації індивідуального підходу. Тому багато дослідників в галузі дидактики почали вести пошуки таких способів навчання, у яких в певній мірі зберігалися б переваги фронтального та індивідуального методів і одночасно нейтралізувалися їхні недоліки. Саме таким вимогам відповідає організація навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу на основі диференційованого підходу. Цей підхід у тренуванні з бойового хортингу зменшує небезпеку фізичних перенавантажень, сприяє підвищенню оздоровчої ефективності занять фізичними вправами, сприяє міцному засвоєнню рухових навичок, вдосконаленню рухових якостей.

Диференційоване фізичне виховання у системі бойового хортингу в спортивній секції закладу вищої освіти здійснюється таким чином. На початку навчального року служба медичного забезпечення закладу проводить поглиблений огляд школярів і студентів і виявляє осіб із відхиленням у стані здоров'я.

Комплексна оцінка кожного школяра і студента проводиться з урахуванням 4 критеріїв:

рівня функціонального стану основних систем;

ступеня опірності і реактивності організму;

рівня фізичного і нервово-психічного розвитку та ступеня його гармонійності;

наявності або відсутності хронічної (в тому числі вродженої) патології.

Медико-педагогічний контроль за

фізичним виховання забезпечує комплексне здобуття відомостей про стан цієї роботи в закладі вищої освіти спільними зусиллями медичних працівників (лікаря, медичні сестри) та педагогів (професорсько-викладацький склад закладу вищої освіти).

Змістові напрями медико-педагогічного контролю:

контроль за станом здоров'я, нервово-психічного та фізичного розвитку школярів і студентів, медичні огляди з комплексним медичним обстеженням, функціональні проби на визначення можливостей серцево-судинної та дихальної систем, розподіл учнів на медичні групи для фізкультурних занять і загартовування, індивідуальні призначення обсягів дозування фізичних навантажень у руховому режимі та загартування, своєчасний перегляд питань про переведення школярів і студентів з однієї медичної групи в іншу та про зміну медичних призначень, визначення динаміки фізичного розвитку учнів і показників захворюваності по кожній групі та закладу вищої освіти загалом;

контроль за розвитком рухів і фізичних якостей у школярів і студентів (на початку та в кінці навчального року), обстеження фізичної підготовленості спортсменів за середніми показниками розвитку рухів і фізичних якостей з урахуванням кількісних і якісних показників рухової підготовленості хлопців і дівчат; аналіз динаміки змін у розвитку рухів і фізичних якостей відповідно до програмних нормативів для різних вікових груп;

оцінка організації змісту, методики проведення форм роботи з фізичного виховання: їх систематичність, тривалість та раціональність розподілу часу між структурними частинами; зміст, послідовність підібраних вправ та інших засобів, їхнє дозування; норми загартування; методи і прийоми проведення кожного заходу, раціональність вибору способів організації школярів і студентів та використання інвентарю; попередження травматизму у спортсменів; відповідність теми і змісту заходів наміченим завданням та обраній формі проведення, ступінь реалізації поставлених завдань тощо;

оцінка впливу різних організаційних заходів на молодий організм: щомісячне визначення загальної і моторної щільності занять з бойового хортингу, інших форм роботи (індивідуальне хронометрування) та ступеня фізичних і психічних навантажень на школяра чи студента (візуальна оцінка зовнішніх ознак втоми, підрахунок частоти дихання, пульсометрія, яка слугує основою для побудови фізіологічної кривої

To determine the effectiveness of the organization of experimental training conducted on-line, the analysis of the effectiveness of solving cases of model professional situations, test control of student achievement and qualimetric questionnaires. The positive dynamics of students' academic achievements in the formation of professional competence of future masters of pharmacy has been established.

Keywords: methods of formation of professional competence, future masters of pharmacy, innovative educational technologies, European integration, higher pharmaceutical education, educational process.

ДОЛГОПОЛ Олена Олександрівна, КІР'ЯНОВА Олена Василівна. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ Й ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ

У статті розкривається актуальність розвитку інноваційних методів і технологій в системі вищої освіти України. Доведено, що інноваційні технології підвищують ефективність навчання і виховання особистості й спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців. Визначено різницю між поняттями «освітня» і «педагогічна» технології. Запропоновано авторське визначення «інновації» в системі вищої освіти. Обґрунтовано переваги інноваційного підходу над традиційними формами навчання. Запропоновано впровадження ефективних інноваційних методів (портфоліо, проблемного навчання, методу проєктів, проблемно-пошукових методів).

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційні технології, інноваційні методи навчання, педагогічні інновації, вища освіта.

DOLGOPOLO Olena Oleksandrivna, KIRYANOVA Olena Vasylivna. INNOVATIVE METHODS AND TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATION OF UKRAINE: MODERN ASPECT

The integration of Ukraine's higher education system into the European educational space is associated with a variety of challenges and obstacles. It is clear that modern Ukrainian society cannot continue to teach young people according to outdated principles, technologies and methods. Therefore, the issue of educational innovations remains acute and relevant today, especially in the context of Ukraine's European integration processes.

The aim of the article is to study the important issue of application of modern innovative methods and technologies in higher education of Ukraine, as well as to determine the benefits of their active introduction in higher education and the challenges for university teachers in the context of forming a new pedagogical paradigm and state policy in higher education.

The author determines the essence of innovation in the higher education system as changes within the system, ideas, and processes, and tools, and results, taken in the unity of qualitative improvement of the pedagogical system. Also the author defines innovations in the field of pedagogy as a purposeful progressive change that introduces stable elements (innovations) into the educational environment that improve the characteristics of both its individual components and the educational system as a whole.

The author is convinced that pedagogical innovative changes of different nature and scale occur at different levels and in the following areas of the higher education system: review and update specialties and specializations; formation of new educational-professional and educational-scientific programs and their constant updating; formation of new curricula; development and implementation of new learning technologies, in particular distance learning through the introduction of distance learning platforms and services; changes in the activities and images of both teachers and students, changes in relations between them, the creation and development of innovative creative groups. Thus, it can be noted that the basis of innovative technologies and methods of teaching higher education are active methods that help to form a creative and innovative approach to understanding professional activities. And it also develops independence of thinking, the ability to make optimal decisions in different situations.

Keywords: innovation, innovative activity, innovative technologies, innovative teaching methods, pedagogical innovations, higher education.

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович, ВСХТЄВ Валерій Валерійович. БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА МЕДИКО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОКОНТРОЛЮ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ ЗА ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ У ПРОЦЕСІ ТРЕНУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою дослідження є визначення медико-фізіологічних показників самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу та наукове обґрунтування засобів позитивного впливу бойового хортингу, що сприяють вихованню фізичної культури та основ здоров'я, формуванню цінностей здорового життя й підвищенню рівня здоров'я у школярів і студентів.

Ключові слова: бойовий хортинг, медико-фізіологічні чинники, самоконтроль, фізичні навантаження, фізичні вправи, організм людини, школярі, студенти, частота серцевих скорочень, артеріальний тиск, засоби відновлення

YEROMENKO Eduard Anatoliyovych, VEKHTEV Valeriy Valerievich. COMBAT HORTING AND MEDICAL AND PHYSIOLOGICAL FACTORS OF SELF-CONTROL OF SCHOOLCHILDREN AND STUDENTS ON EXERCISE DURING THE TRAINING PROCESS

The aim of the study is to determine the medical and physiological indicators of self-control over physical activity in combat horting training and scientific substantiation of the positive effects of combat horting, which contribute to the education of physical culture and health, the formation of healthy living values and health in schoolchildren. students.

Theoretical analysis is based on scientific data, identifies the main risk factors based on human behavioral habits and their possible effects on health: bad habits, lack of physical activity, high-calorie diet with low mineral content, sleep disorders etc. The classification of the impact of physical exercises on combat horting athletes has been checked, which has the following features: intensity; age category; sex; predominant manifestation of volitional quality: purposefulness, initiative, independence, persistence, discipline, determination, endurance, organization, diligence, courage, bravery, etc.

The protocols of registration of results of influence of physical activities and small forms of active rest on the level of physical training, a state of health and mental working capacity of schoolboys and students who are engaged in combat horting after carrying out sports and mass actions, conversations that promotes further definition of means of positive influence of combat horting for the education of physical culture, the formation of values of healthy living of pupils and students.

Keywords: combat horting, medical and physiological factors, self-control, physical activity, physical exercises, human body, schoolchildren, students, heart rate, blood pressure, means of recovery.

ЗАВІТRENKO Долорес Жораївна, ЖИГОРА Ірина Валеріївна. ВЗАЄМОДІЯ ФАХІВЦІВ ІЗ БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

У статті визначено основні проблеми й труднощі в поведінці та діях батьків. Окреслено проблеми готовності педагогів і фахівців освітніх організацій до взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами. На підставі узагальнення особливостей роботи з батьками дітей з обмеженими можливостями здоров'я, основних напрямів й змісту такої роботи підготовлено анкету, проведено дослідження.

Ключові слова: інклюзивна освіта, взаємодія педагогів із батьками дітей з обмеженими можливостями здоров'я, професійні труднощі педагогів, особливі освітні потреби.

ZAVITRENKO Dolores Zhoraivna, ZHYHORA Iryna Valeriivna. INTERACTION OF PROFESSIONALS WITH PARENTS OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS IN THE CONDITIONS OF INCLUSIVE LEARNING

The article identifies the main problems and difficulties in the behavior and actions of parents. The problems of the readiness of teachers and specialists of educational organizations to interact with the parents of children with special educational needs are identified. Based on the generalization of the peculiarities of working with parents of children with disabilities, the main directions and content of such work, a questionnaire was prepared and a study was conducted. The research data are presented, which testifies to the readiness of teachers to interact with the parents of children with special educational needs. The professional difficulties, the main problems in the behavior and actions of parents, which hinder a more productive educational movement of a child with disabilities, and the construction of constructive relations with teachers of educational organizations, have been identified.

In inclusive education process increases the importance of cooperation between teachers, specialists in special education and parents of children with special educational needs. The most popular paradigm of cooperation with parents is the triad «understanding - support - joint action». The results of the study showed that both parties to the interaction (parents and teachers) are not ready for its implementation. The psychology of parents of children with special educational needs has its own specifics, which reveals many difficulties for teachers of support. Given the answers of teachers, we can conclude that today it is necessary to intensify the professional reflection of teachers and professionals in developing the content of work on interaction with parents and the organization of such work; assistance in understanding significant aspects of this interaction; changing attitudes towards the role and participation of parents of children with special educational needs in the inclusive process; mastering by teachers of organizational and technological support of this interaction.

At the same time, there is a need for internal activity of parents of children with special educational needs, their interest in education and upbringing, choice of educational conditions and educational trajectory for their «special» child, as well as participation with professionals in its implementation. These are psychotherapeutic strategies that help reduce anxiety, greater acceptance of oneself and others, resulting in increased personal responsibility and the ability to productively, creatively solve life's problems.

Keywords: inclusive education, interaction of teachers with parents of children with disabilities, professional difficulties of teachers, special educational needs.

ІВАНОВА Ірина Борисівна, ПОХІЛЬКО Олена Вікторівна. МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Серія:

Педагогічні науки

Випуск 194

**Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 15526-4098Р від 19.06.2009 р.
Наукові записки. Серія: Педагогічні науки**

**СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ,
ВИГОТІВНИКІВ І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ
Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.**

Підписано до друку 25.02.2021 р.
Формат 60х84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Друк різнограф.
Ум. др. арк. 29,26. Тираж 200. Замовлення № 9294.

Друк з оригінал-макету замовника

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
*Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кропивницький, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 28 59 84
Факс.: (0522) 24 85 44
E-mail.: mails@kspu.kr.ua*